

Kirje

19.9.2022

VN/24867/2022

VN/24867/2022-OKM-1

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Varainhoitovuoden 2022 aikana jaettavaksi jätetyn perusrahoituksen ja lisätalousarvioon perustuvien lisärahoitusten hakeminen

Tässä kirjeessä ohjeistetaan ammatillisen koulutuksen järjestäjiä varainhoitovuoden 2022 aikana jaettavaksi jätetyn perusrahoituksen hakemisesta sekä toisen lisätalousarvion perusteella koronavirusepidemian johdosta tarvittaviin tukitoimiin osaamisvajeiden paikkaamiseksi ja opiskelijoiden hyvinvoinnin vahvistamiseksi myönnettävän lisärahoituksen (26 milj. €) hakemisesta. Samalla ohjeistetaan myös työvoimakoulutuksena järjestettävään hoiva-avustajakoulutuksen lisäämiseen sekä Ukrainasta tulleille pakolaisille järjestettävään ammatilliseen koulutukseen ja tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA) tarvittavien rahoitusten hakemisesta. Lisärahoitusten myöntäminen näihin tarkoituksiin edellyttää, että niihin tullaan osoittamaan määräraha lisätalousarviossa. Koska hallituksen esitys vuoden neljänneksi lisätalousarvioesitykseksi annetaan eduskunnalle vasta lokakuun lopulla, opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää koulutuksen järjestäjiltä tarpeelliset hakemukset jo tässä vaiheessa, jotta mahdolliset lisärahoitukset voitaisiin sisällyttää eduskuntaehdolla heti lisätalousarvioesityksen antamisen jälkeen tehtävään toiseen lisäsuoritepäätökseen. Kaikkia edellä mainittuja rahoituksia haetaan yhdellä sähköisellä hakulomakkeella.

1. Vuoden 2022 talousarvion määrärahasta varainhoitovuoden aikana jaettavaksi jätetty perusrahoitus

Toisella lisäsuoritepäätöksellä jaettavan perusrahoituksen määrä

Valtion vuoden 2022 varsinaisen talousarvion mukainen ammatillisen koulutuksen määräraha on 1 999 525 000 euroa, josta perusrahoituksen osuus on 1 410 168 000 euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö päätti 21.12.2021 ammatillisen koulutuksen järjestäjien tavoitteellisista opiskelijavuosimääristä ja perusrahoituksen harkinnanvaraisesta korotuksesta vuodelle 2022 (varsinainen suoritepäätös). Talousarvion määrärahasta jaettiin perusrahoitusta yhteensä 1 308 610 000 euroa, josta harkinnanvaraisena korotuksena myönnettiin 11 294 000 euroa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

Perusrahoitusta jätettiin varainhoitovuoden aikana jaettavaksi yhteensä 101 558 000 euroa. Tästä 70 000 000 euroa jaettiin 28.4.2022 vuoden ensimmäisellä lisäsuoritepäätöksellä harkinnanvaraisena korotuksena opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen sekä opetuksen ja ohjauksen tukitoimiin ja 5 000 000 euroa oppisopimuskoulutuksen koulutuskorvauksen uudistamisen kokeiluun. Lisäksi varsinaisen suoritepäätöksen korjaus- ja oikaisupäätöksillä jaettiin 1 213 815 euroa.

Toisella lisäsuoritepäätöksellä perusrahoitusta voidaan edellisten johdosta jakaa 25 344 185 euroa.

Toisella lisäsuoritepäätöksellä jaettavien tavoitteellisten opiskelijavuosien määrä

Vuoden 2022 varsinaisen talousarvion mukainen ammatillisen koulutuksen tavoitteellisten opiskelijavuosien määrä on enintään 183 200 opiskelijavuotta, josta työvoimakoulutuksena järjestettävään koulutukseen kohdennettava määrä on vähintään 8 100 opiskelijavuotta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö jakoi varsinaisella suoritepäätöksellä tavoitteellisia opiskelijavuosia yhteensä 179 567, josta 3 041 lähihoitajakoulutuksen lisäämiseen. Työvoimakoulutuksen kasvaneeseen tarpeeseen vastaamiseksi ministeriö kohdensi työvoimakoulutukseen 9 875 opiskelijavuotta, mikä oli 1 775 enemmän kuin talousarviossa asetettu vähimmäismäärä edellytti. Lisäksi varsinaisen suoritepäätöksen oikaisupäätöksillä jaettiin 114 opiskelijavuotta, josta kohdennettiin lähihoitajakoulutukseen 65 opiskelijavuotta ja työvoimakoulutukseen 32 opiskelijavuotta.

Toisella lisäsuoritepäätöksellä tavoitteellisia opiskelijavuosia on edellisten johdosta jaettavissa enintään 3 519, josta noin 1 200 tulee kohdentaa lähihoitajakoulutuksen lisäämiseen. Tämän lisäksi kuluvan vuoden toisessa lisätalousarviossa tavoitteellisten opiskelijavuosien enimmäismäärää kasvatettiin 800 opiskelijavuodella sen vuoksi, että lisätalousarviolla ammatilliseen koulutukseen osoitettua lisärahoitusta koronavirusepidemian johdosta tarvittaviin tukitoimiin voitaisiin tarvittaessa kohdentaa koulutuksen järjestäjille myös tavoitteellisina opiskelijavuosina. Toisella lisäsuoritepäätöksellä voidaan siten jakaa kaikkiaan enintään 4 319 tavoitteellista opiskelijavuotta.

Tavoitteellisten opiskelijavuosien lisäämisen perusteet

Ammatillisessa koulutuksessa tavoitteellisten opiskelijavuosien lisääminen lisäsuoritepäätöksillä on ministeriön tärkeimpiä keinoja akuuttiin osajapulaan vastaamiseen ja opiskelijavuosiresurssin tehokkaan käytön varmistamiseen. Ministeriö kohdentaa toisella lisäsuoritepäätöksellä opiskelijavuosilisäyksiä niille koulutuksen järjestäjille, jotka hakemustensa perusteella pystyvät tehokkaimmin lisäämään työvoiman saatavuutta ja kohtaantoa parantavia koulutuksia ensisijaisilla toiminta-alueillaan. Koulutuksen järjestäjille kohdennetaan myös loput kuluvan vuoden talousarviossa päätetyistä opiskelijavuosilisäyksistä lähihoitajakoulutuksen lisäämiseen. Näiden opiskelijavuosilisäysten myöntämisen edellytykset ja periaatteet on kuvattu 26.10.2021 lähetetyssä vuoden 2022 varsinaisen suoritepäätöksen rahoituksen hakua ohjeistavassa kirjeessä luvussa 5 ([VN/2704/2021-OKM-1](#)).

Lisäksi opiskelijavuosilisäyksiä voidaan kohdentaa järjestäjille, joilla oppivelvollisten määrä on muodostunut ennakoitua suuremmaksi esimerkiksi asuinkuntien osoittamien oppivelvollisten johdosta. Niin ikään ministeriö voi lisätä koulutuksen järjestäjän tavoitteellisia opiskelijavuosia myös riittävän ja alueellisesti kattavan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) varmistamiseksi. Elokuun alusta käynnistynyt uusi TUVA-koulutus rahoitetaan kokonaisuudessaan kunkin koulutuksen järjestäjän osalta vain yhden rahoitusjärjestelmän kautta. Tämä saattaa kasvattaa erityisesti niiden järjestäjien ammatillisen koulutuksen opiskelijavuosien kokonaismäärää, jotka aiemmin ovat järjestäneet ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen lisäksi myös perusopetuksen lisäopetusta ja/tai lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta.

Tavoitteellisia opiskelijavuosia lisätään kuitenkin vain, jos ministeriön arvion mukaan koulutuksen järjestäjälle varsinaisella suoritepäätöksellä myönnettyjen tavoitteellisten opiskelijavuosien määrä ei ole riittävä hakemuksessa esitettyyn koulutustarpeeseen vastaamiseen ja/tai loppuvuodelle suunniteltuun koulutustarjonnan lisäykseen. Ministeriö arvioi varsinaisella suoritepäätöksellä myönnettyjen tavoitteellisten opiskelijavuosien riittävyttä järjestäjän tähänastisen opiskelijavuosikertymän pohjalta lasketun koko vuoden opiskelijavuosiennusteen perusteella. Ministeriö käyttää arvionsa pohjana Koski-tietovarannon mukaisia kuluvan vuoden tammi-elokuun ja kolmen aikaisemman vuoden toteumatietoja. Liitteessä 1 on esitetty ministeriön arvio kunkin koulutuksen järjestäjän koko vuoden opiskelijavuositoteumasta. Liitteessä 2 on vuosien 2019, 2020 ja 2021 sekä vuoden 2022 tammi-elokuun koko maan kuukausikohtaiset opiskelijavuosikertymät, joiden pohjalta liitteen 1 arvioihin on päädytty. Mikäli koulutuksen järjestäjän oma arvio opiskelijavuositoteumastaan poikkeaa ministeriön esittämästä arviosta, järjestäjän tulee esittää ja perustella oma arvionsa opiskelijavuosilisäystä hakiessaan.

Harkinnanvaraisen korotuksen myöntämisen perusteet

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 32 e §:n mukaan koulutuksen järjestäjälle myönnettävää perusrahoitusta voidaan korottaa harkinnanvaraisesti koulutuksen järjestäjän toimintaan liittyvästä erityisestä syystä johtuen. Harkinnanvaraista korotusta voidaan erityisestä syystä myöntää myös varainhoitovuoden aikana. Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää hakemuksesta harkinnanvaraisesta korotuksesta.

Ministeriön tarkoituksena on myöntää toisella lisäsuoritepäätöksellä perusrahoituksen harkinnanvaraista korotusta sellaisiin tarpeisiin, jotka eivät ole olleet ennakoitavissa varsinaista suoritepäätöstä tehtäessä. Harkinnanvaraista korotusta voidaan myöntää erityisen perustellusta syystä myös sillä perusteella, että työvoiman saatavuuden ja kohtaannon parantamiseksi ja/tai oppivelvollisten koulutukseen pääsyn turvaamiseksi välttämätön koulutustarjonnan lisäys kohdentuu erityisen kalliin koulutuksen järjestämiseen, eikä koulutuksen järjestäjällä ole kokonaisrahoituksensa puitteissa muutoin mahdollisuutta toteuttaa tarvittavaa lisäystä. Lisäsuoritepäätöksellä myönnettävät opiskelijavuosilisäykset tulisi kuitenkin pääsääntöisesti voida toteuttaa ilman tarvetta perusrahoituksen harkinnanvaraiseen korotukseen.

Oppivelvollisuuslain 19-21 §:ssä säädetään erityisistä majoitus- ja matkakorvauksista, jotka koulutuksen järjestäjä korvaa oppivelvolliselle, jonka matka kodista lähimpään soveltuvaan oppilaitokseen on yli 100 kilometriä tai 1.8.2022 lukien myös lyhyemmille matkoille, jos päivittäinen koulumatka nopeinta matkustustapaa käyttäen kestää yli kolme tuntia. Nämä kustannukset korvataan ammatillisen koulutuksen järjestäjille perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena. Harkinnanvarainen korotus kuluvan vuoden kustannuksiin myönnetään hakemuksesta lähtökohtaisesti toteutuneiden kustannusten perusteella.

Varainhoitovuoden aikana jaettavaksi jätetyn perusrahoituksen hakeminen

Koulutuksen järjestäjät voivat hakea varainhoitovuoden aikana ilmenneisiin tarpeisiin jätettyä perusrahoitusta tavoitteellisina opiskelijavuosina ja/tai erityisen perustellusta syystä perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena.

Mikäli koulutuksen järjestäjä hakee varainhoitovuoden aikana myönnettävää perusrahoituksen harkinnanvaraista korotusta usean eri syyn perusteella, hakemuksessa tulee eritellä haettava harkinnanvaraisen korotuksen euromäärät näiden syiden mukaisesti ja perustella niistä jokainen kohta erikseen. Haettaessa harkinnanvaraista korotusta oppivelvollisuuslaissa tarkoitettujen majoitus- ja matkakorvausten perusteella, tulee esittää selvitys kuluvana vuonna jo maksetuista sekä arvio vielä maksettavaksi tulevista korvauksista.

2. Vuoden 2022 toisen lisätalousarvion rahoitus koronavirusepidemian johdosta tarvittaviin tukitoimiin osaamisvajeiden paikkaamiseksi ja opiskelijoiden hyvinvoinnin vahvistamiseksi

Aiemmillä lisäsuoritepäätöksillä koronavirusepidemian johdosta tarvittaviin tukitoimiin myönnetyt lisärahoitukset

Vuoden 2020 neljännessä lisätalousarviossa päätettiin 30 miljoonan euron lisämäärärahasta koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen ammatillisessa koulutuksessa. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi lisärahoituksen koulutuksen järjestäjille 30.9.2020 ([VN/15767/2020-OKM-93](#)) ja 16.12.2020 ([VN/24305/2020-OKM-71](#)) tekemillään lisäsuoritepäätöksillä. Lisärahoitusta myönnettiin yhteensä 103 koulutuksen järjestäjälle. Lisärahoitusta tuli kohdentaa erityisesti koulutuksensa keskeyttäneiden tai keskeyttämishän alla olevien opiskelijoiden opiskelun ohjaukseen ja tukeen sekä valmistumassa olevien opiskelijoiden opinto-ohjaukseen ja näyttöjen mahdollistamiseen. Tavoitteena oli lieventää koronavirusepidemian aiheuttamien poikkeusolojen negatiivisia vaikutuksia opintojen etenemiseen ja opiskelijoiden hyvinvointiin.

Vuoden 2021 ensimmäisessä lisätalousarviossa osoitettiin ammatilliseen koulutukseen 17,5 miljoonan euron lisärahoitus koronavirusepidemian johdosta tarvittaviin tukitoimiin. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi lisärahoituksen 12.5.2021 ([VN/4469/2021-OKM-124](#)) tekemällään lisäsuoritepäätöksellä 96 koulutuksen järjestäjälle. Lisärahoitus oli tarkoitettu käytettäväksi tarvittaviin tukitoimiin opintojen keskeyttämisen ehkäisemiseen ja opiskelijoiden hyvinvoinnin lisäämiseen sekä opiskelijoiden osaamiserojen tasoittamiseen ja valmistuvien ammattiosaamisen varmistamiseen. Tukitoimia tuli kohdentaa erityisesti pitkien etäopetusjaksojen aiheuttamien ongelmien lieventämiseen sekä erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden keskeyttämisen ehkäisyyn. Lisäksi vuoden 2021 kolmannessa lisätalousarviossa ammatilliseen koulutukseen osoitettiin vielä 5 miljoonan euron lisärahoitus koronavirustilanteen johdosta tarvittaviin tukitoimiin osaamisvajeiden paikkaamiseksi. Tämän opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi 2.12.2021 ([VN/23589/2021-OKM-100](#)) tekemällään lisäsuoritepäätöksellä 54 koulutuksen järjestäjälle.

Nyt haettavana olevan lisärahoituksen käyttötarkoitus

Kuluvan vuoden toisessa lisätalousarviossa ammatilliseen koulutukseen osoitettiin 26 miljoonan euron lisärahoitus koronavirusepidemian johdosta tarvittaviin tukitoimiin osaamisvajeiden paikkaamiseksi ja opiskelijoiden hyvinvoinnin vahvistamiseksi. Ammatillisessa koulutuksessa on toteutettu laajasti erilaisia tukitoimia aiempien vuosien lisärahoituksilla. Nyt haettavana olevalla lisämäärärahalla on tarkoitus turvata tukitoimien riittävyys ja jatkuminen tarvittavaksi ajaksi. Tukitoimia tulee voida kohdentaa tarpeeksi myös tänä syksynä aloittaneille uusille opiskelijoille. Heillä voi olla perusopetuksen aikana syntyntä koronavirusepidemiasta aiheutunutta osaamis-, oppimis- ja hyvinvointivajetta, minkä takia he voivat tarvita tavanomaista enemmän opetusta, ohjausta ja muita tukipalveluja opintojen alkuvaiheessa.

Ministeriö kiinnittää koulutuksen järjestäjien huomiota siihen, että opiskeluhuollon suorat kustannukset eivät kuulu koulutuksen järjestäjien maksettavaksi, eikä tämä lisärahoitus siten ole tarkoitettu käytettäväksi esimerkiksi kuraattoreiden tai psykologien palkkaamiseen.

Koronavirusepidemian vaikutuksia ammatilliseen koulutukseen on kuvattu laajemmin vuoden 2021 ensimmäisen lisäsuoritepäätöksen rahoituksen hakukirjeessä 26.2.2021 ([VN/4469/2021-OKM-1](#)). Kirjeessä on myös kuvattu lisärahoituksen keskeisimpiä käyttökohteita ja kohderyhmiä.

Lisärahoituksen hakeminen ja myöntämisen perusteet

Koronavirusepidemian seurauksena myös opiskelujat ovat pitkittyneet, mikä heijastuu osittain myös koulutuksen järjestäjien opiskelijavuositoteumiin. Joissakin tapauksissa koulutuksen järjestäjälle voi olla perustellumpaa myöntää lisärahoitus koronavirusepidemian johdosta tarvittaviin tukitoimiin tavoitteellisten opiskelijavuosien lisäyksenä sen sijaan, että se myönnettäisiin perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena. Tämän vuoksi aiempien vuosien lisärahoituksista poiketen nyt lisärahoitusta on mahdollista hakea tarpeen mukaan joko perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena tai tavoitteellisten opiskelijavuosien lisäyksenä taikka molempina.

Koulutuksen järjestäjän tarvetta lisärahoitukseen arvioidaan ensisijaisesti hakemuksessa esitettyjen tarpeiden ja aiempien lisärahoitusten käytön perusteella. Tarvittaessa harkinnan tukena käytetään myös Koski-tietovarannosta saatavia tilastotietoja.

Ministeriö kiinnittää koulutuksen järjestäjien huomiota siihen, että toteutetuilla tai suunnitelluilla opetus- ja ohjaushenkilöstön lomautuksilla voi olla vaikutusta myönnettävän lisärahoituksen tasoon.

Lisärahoitusten vaikuttavuuden seuranta

Vuosien 2020, 2021 ja 2022 lisätalousarvioiden perusteella koronavirustilanteen johdosta tarvittaviin tukitoimiin myönnettyillä lisärahoituksilla toteutettujen toimenpiteiden vaikutuksia opintojen etenemiseen ja opiskelijoiden valmistumiseen arvioidaan muun muassa Koski-tietovarannosta saatavan tilastoaineiston avulla. Lisärahoituksilla toteutettujen toimien kokonaisarviointi sisällytetään tarpeellisin osin ammatillista koulutusta koskevien muiden arviointien yhteyteen.

3. Työvoimakoulutuksena järjestettävän hoiva-avustajakoulutuksen lisääminen

Hallitus päätti budjettiriihessä 31.8.-1.9.2022 useista uusista toimista sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyys ja saatavuuden varmistamiseksi. Riihipäätöksen mukaisesti ammatilliseen koulutukseen tullaan ehdottamaan vuoden 2023 talousarvioesityksessä 7,8 miljoonan euron kertaluonteista määrärahan lisäystä työvoimakoulutuksena järjestettävän hoiva-avustajakoulutuksen lisäämiseksi. Tällä voitaisiin kouluttaa noin 700 uutta hoiva-avustajaa. Kaikkiaan tavoitteeksi asetettiin 1 000 uuden hoiva-avustajan kouluttaminen työvoimakoulutuksena vuosien 2022-2024 aikana. Hallitus päätti myös ehdottaa 10,8 miljoonan euron määrärahalisäystä Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen (Jotpa) kautta rahoitettaviin hoiva-avustajakoulutuksiin. Tavoitteeksi asetettiin palvelukeskuksen rahoituksella kouluttaa kaikkiaan 1 500 uutta hoiva-avustajaa vuosien 2022-2025 aikana. Hallituksen riihitiedotteen mukaan hoiva-avustajien koulutuksen määrärahatarpeita tullaan lisäksi tarkastelemaan osana syksyn lisätalousarvioesityksen valmistelua.

Hallituksen budjettiriihessä tekemien linjausten vuoksi opetus- ja kulttuuriministeriö varautuu mahdollisuuteen, että syksyn lisätalousarvioesitykseen voi sisältyä lisämäärärahaa ammatillisen koulutuksen momentilta rahoitettavan työvoimakoulutuksena järjestettävän hoiva-avustajakoulutuksen lisäämiseen. Hallituksen on tarkoitus päättää kuluvan vuoden neljännestä lisätalousarvioesityksestä 27.10.2022. Mikäli tähän esitykseen sisältyisi lisämäärärahaa hoiva-avustajakoulutuksen lisäämiseen, ministeriö voisi sisällyttää lisämäärärahan marraskuun alussa tekemäänsä toiseen lisäsuoritepäätökseen ehdolla, että eduskunta päättää lisätalousarviosta hallituksen esityksen mukaisena. Lisärahoitus myönnettäisiin kuitenkin koulutuksen järjestäjille rahoituspäätöksellä vasta sen jälkeen, kun eduskunta on päättänyt lisätalousarviosta.

Edellä kuvatun johdosta koulutuksen järjestäjiltä pyydetään esityksiä määrärahatarpeista, joilla voitaisiin käynnistää työvoimakoulutuksena uusia hoiva-avustajakoulutuksia vielä

kuluvan vuoden aikana tai viimeistään vuoden 2023 alkupuolella. Esitysten tulee olla toteutettavissa opiskelijarekrytoinnin ja henkilöstön saatavuuden osalta. Koulutuksen järjestäjällä tulee olla lupa sosiaali- ja terveystieteiden perustutkintokoulutuksen järjestämiseen, koska sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön suosituksen mukaan hoiva-avustajan välittömän asiakastyön tehtävien osaamisvaatimuksia vastaa kaksi kyseisen tutkinnon osaa, kasvun ja osallisuuden edistäminen (25 osp) sekä ikääntyvien osallisuuden edistäminen (35 osp). Lisäksi koulutuksen järjestäjällä tulee olla luvassaan työvoimakoulutuksen tehtävä. Esitykset tulee valmistella tarpeellisin osin yhteistyössä alueellisten työvoimaviranomaisten kanssa.

Lisämäärärahaa hoiva-avustajakoulutuksen lisäämiseen haetaan pääasiassa tavoitteellisten opiskelijavuosien lisäyksenä, mutta perustellusta syystä sitä voidaan hakea myös perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena. Tämä voisi tulla kyseeseen esimerkiksi tilanteessa, jossa opiskelijavuosien lisäämisellä koulutuksen järjestäjälle muodostuva lisärahoituksen määrä ei olisi riittävä koulutettavien tarpeisiin nähden. Lisäkustannuksia voisi aiheutua esimerkiksi opiskelukielen oppimista tukevien opintojen järjestämisestä tai muiden tukipalvelujen suuremmasta tarpeesta.

Ministeriön tarkoituksena on myös koota tämän haun tietojen pohjalta alustava tilannekuva siitä, miten paljon, millä aikataululla ja millaisille kohderyhmille koulutuksen järjestäjät pystyisivät lisäämään erityisesti työvoimakoulutuksena järjestettävää hoiva-avustajakoulutustaan vuosien 2022–2024 aikana. Tietoja on tarkoitus hyödyntää myös vuoden 2023 varsinaisen suoritepäätöksen valmistelussa. Koulutuksen järjestäjät voivat tarkentaa nyt esittämiään suunnitelmia samalla, kun hakevat vuoden 2023 talousarvioesitykseen sisällytettävää lisärahoitusta hoiva-avustajakoulutuksen lisäämiseen varsinaisen suoritepäätöksen haussa.

4. Ukrainasta tulleille pakolaisille järjestettävä ammatillinen koulutus ja tutkintokoulutukseen valmentava koulutus

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on johtanut Ukrainasta sotaa paenneiden ja tilapäistä suojelua hakevien määrän nopeaan kasvuun myös Suomessa. Suomeen on helmikuun jälkeen saapunut lähes 38 000 ukrainalaista hakemaan tilapäistä suojelua tai turvapaikkaa. Keväällä tämä näkyi etupäässä varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa olevien ukrainalaisten lasten määrässä, mutta elokuun aikana myös toisella asteella ja erityisesti ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien ukrainalaisten määrä on kasvanut. Opetushallituksen keräämien tietojen mukaan ([tiedote 31.8.2022](#)) ammatillisessa koulutuksessa opiskeli elokuun lopulla 273 ukrainalaista opiskelijaa, kun heitä elokuun alussa oli 169. Lisäksi tänä syksynä käynnistyneessä uudessa tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa (TUVA) aloitti 183 Ukrainasta paennutta opiskelijaa, kun toukokuussa ammatilliseen koulutukseen valmentavassa koulutuksessa (VALMA) oli vain yksittäisiä ukrainalaisia opiskelijoita.

Suomen vastaanottojärjestelmän piirissä oli elokuun lopulla noin 1 700 Ukrainasta sotaa paennutta 16–18-vuotiasta henkilöä. Toisen asteen koulutuksessa tai TUVA-koulutuksessa oli Opetushallituksen mukaan yhteensä 523 ukrainalaista opiskelijaa, mikä vastaa vain 30 prosenttia vastaanottojärjestelmän piirissä olevista 16–18-vuotiaista. Todellisuudessa koulutuksessa olevien osuus on kuitenkin tätäkin pienempi, koska ammatillisessa koulutuksessa opiskelevista ukrainalaisista osa on aikuisia. Lisäksi kaikki Ukrainasta sotaa paenneet eivät välttämättä ole vastaanottojärjestelmän piirissä. Valtaosan 16–18-vuotiaista Suomessa olevista ukrainalaisnuorista arvioidaan siten edelleen olevan suomalaisen koulutusjärjestelmän ulkopuolella. Kotoutumisen ja yhteiskuntaan integroitumisen tukemiseksi heidät olisi tärkeää saada koulutuksen piiriin mahdollisimman pian, sillä jo ensi kevään aikana heistä suuri osa voi siirtyä oppivelvollisuuden piiriin kotikunnan myöntämisen edellytysten täytyessä.

Sisäministeriö on selvittänyt sotaa paenneiden ukrainalaisten tilannetta ja tarvetta erilaisille palveluille ([tiedote 7.9.2022](#)). Kyselyyn vastasi reilut 2 100 henkilöä. Vastaajista jopa 27 % ilmoitti, ettei enää suunnittele palaavansa Ukrainaan, kolmannes oli päättänyt palata Ukrainaan sodan päätyttyä tai nopeammin ja lähes 40 %:lla suunnitelmat olivat vielä avoinna. Vastaajista 71 % kertoi haluavansa työskennellä Suomessa, ja myös eläkkeellä olevista vastaajista 39 % haluaisi tehdä työtä. Työllistymisen yhtenä merkittävimmistä esteistä mainittiin kuitenkin kielitaito. Toive opiskella suomea tai ruotsia korostui vastauksissa. Yhtenä johtopäätöksenä selvityksessä esitetään, että suomen tai ruotsin opiskelu olisi voitava aloittaa heti Suomeen saapumisen jälkeen. TUVA-koulutusta tulisi myös pystyä nykyistä paremmin hyödyntämään kielitaidottomien ukrainalaisten koulutuspolkujen helpottamisessa. Kyselyn tulokset vahvistavat käsitystä siitä, että ammatilliseen koulutukseen ja TUVA-koulutukseen kohdistuu enenevässä määrin kysyntää myös aikuisten ukrainalaispakolaisten koulutustarpeisiin vastaamiseksi ja työllistymisen helpottamiseksi. Hallituksen budjettiriihen 31.8. –1.9.2022 pöytäkirjamerkinnän mukaan Ukrainasta sotaa paenneiden työllistymisen edellytyksiä parannetaan siten, että tilapäistä suojelua tai muuta oleskelulupaa hakeneet voivat siirtyä työllisyyden kuntakokeilujen piiriin ennen kotikuntaoikeuden saamista. Myös tätä kautta aikuisikäisiä voi ohjautua aiempaa enemmän ammatilliseen koulutukseen.

Hallitus päätti huhtikuussa vuosia 2023-2026 koskevassa kehysriihessään varata lisämäärärahoja muun ohella ukrainalaispakolaisille järjestettävään varhaiskasvatukseen, perusopetukseen valmistavaan opetukseen ja kotoutumiskoulutukseen. Kuluvalla vuodelle määrärahalisäyksiä tehtiin vuoden toisessa lisätalousarviossa. Toisen asteen koulutuksessa olleiden Ukrainasta tulleiden pakolaisten vähäisen määrän vuoksi määrärahalisäyksiä ei vielä tehty ammatilliseen koulutukseen.

Vaikka Ukrainasta tulleiden pakolaisten koulutustarpeisiin liittyy edelleen suurta epävarmuutta, opetus- ja kulttuuriministeriössä on arvioitu elokuun tietojen perusteella, että myös ammatillisessa koulutuksessa ukrainalaisten opiskelijoiden määrä tulee olemaan loppuvuoden aikana niin merkittävä, että koulutuksen järjestäjät tarvitsisivat koulutuksen järjestämiseen lisäresursseja. Tämän vuoksi ministeriön arvion mukaan on tarpeen varautua siihen, että hallitus voi sisällyttää syksyn lisätalousarvioesitykseensä lisämäärärahaa ammatillisen koulutuksen momentilta rahoitettavaan Ukrainasta tulleille pakolaisille järjestettävään ammatilliseen koulutukseen ja tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen. Hallituksen on tarkoitus päättää kuluvan vuoden neljännessä lisätalousarvioesityksestä 27.10.2022. Mikäli tähän esitykseen tulisi sisältymään lisämäärärahaa tarkoitukseen, ministeriön olisi mahdollista päättää lisämäärärahan järjestäjäkohtaisesta kohdentamisesta marraskuun alussa tekemässään toisessa lisäsuoritepäätöksessä ehdolla, että eduskunta päättää lisätalousarviosta päätökseen vaikuttavin osin hallituksen esityksen mukaisena. Lisärahoitus voitaisiin kuitenkin myöntää koulutuksen järjestäjille rahoituspäätöksellä vasta sen jälkeen, kun eduskunta on päättänyt lisätalousarviosta.

Edellä kuvatun johdosta koulutuksen järjestäjiltä pyydetään esityksiä määrärahatarpeista Ukrainasta tulleille pakolaisille tarvittavan koulutuksen järjestämiseksi kuluvan ja ensi vuoden aikana. Vielä käynnistymättä olevien koulutusten osalta esitysten tulisi mahdollisuuksien mukaan perustua alueiden viranomaisyhteistyössä tehtyihin tarvearvioihin.

Lisämäärärahaa haetaan pääasiassa tavoitteellisina opiskelijavuosina tutkintokoulutuksen ja/tai tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) järjestämiseen. Perustellusta syystä sitä voidaan hakea myös perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena. Tämä voisi tulla kyseeseen esimerkiksi tilanteessa, jossa opiskelijavuosien lisäämisellä koulutuksen järjestäjälle muodostuva lisärahoituksen määrä ei ole riittävä kohderyhmän tarpeisiin nähden. Harkinnanvarainen korotus voisi olla tarpeen esimerkiksi opiskelukielen oppimista tukevien opintojen tai muiden poikkeuksellisten tukipalvelujen järjestämiseksi.

Ministeriön tarkoituksena on koota tämän haun yhteydessä kerättävien tietojen pohjalta ajantasainen tilannekuva Ukrainasta tulleille pakolaisille järjestettävän ammatillisen koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien järjestämän TUVA-koulutuksen resurssitarpeista kuluvan ja ensi vuoden aikana. Tietoja on tarkoitus hyödyntää suorite- ja lisäsuoritepäätösten valmistelun ohella myös mahdollisten lisämäärärahaesitysten valmistelussa.

5. Hakemusten toimittaminen ja prosessin aikataulu

Koulutuksen järjestäjät voivat hakea

- varainhoitovuoden 2022 aikana jaettavaksi jätettyä perusrahoitusta mukaan lukien opiskelijavuosisisäystä lähihoitajakoulutuksen lisäämiseen (luku 1)
- toisen lisätalousarvion perusteella myönnettävää lisärahoitusta koronavirusepidemian johdosta tarvittaviin tukitoimiin osaamisvajeiden paikkaamiseksi ja opiskelijoiden hyvinvoinnin vahvistamiseksi (luku 2)
- mahdollista lisärahoitusta työvoimakoulutuksena järjestettävän hoiva-avustajakoulutuksen lisäämiseen (luku 3) sekä
- mahdollista lisärahoitusta Ukrainasta tulleille pakolaisille järjestettävään ammatilliseen koulutukseen ja tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (luku 4).

Kaikkia edellä mainittuja rahoituksia haetaan yhdellä sähköisellä lomakkeella. Hakulomake tarkempine ohjeineen julkaistaan ministeriön sivuilla osoitteessa <https://okm.fi/lisasuoritepaatosten-valmistelu>. Ministeriö ilmoittaa sähköpostilla koulutuksen järjestäjille, kun hakulomake avataan.

Koulutuksen järjestäjien tulee toimittaa sähköisen hakulomakkeen sisältöä vastaavat tiedot allekirjoitettuna ja päivättyinä asiakirjana opetus- ja kulttuuriministeriön kirjaamoon sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo.okm@gov.fi. Hakemuksen allekirjoittajalla tulee olla organisaation nimenkirjoitusoikeus.

Hakemukset tulee toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriöön **viimeistään 17.10.2022**. Ministeriö käsittelee ainoastaan ne hakemukset, jotka on toimitettu määräajassa.

Ministeriön tarkoituksena on päättää tarvittaessa eduskuntaehdolla toisesta lisäsuoritepäätöksestä 7.11.2022 mennessä. Mahdollisen työvoimakoulutuksena järjestettävän hoiva-avustajakoulutuksen opiskelijavuosisisäyksen kohdentamisesta koulutuksen järjestäjille ministeriö kuulee ennen päätöksentekoa työ- ja elinkeinoministeriötä.

Lisätietoja

Opetusneuvos Anne Ekroth (Kymenlaakso, Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala), puh. 02953 30104, etunimi.sukunimi@gov.fi

Ylitarkastaja Tarja Koskimäki (Uusimaa), puh. 02953 30166, etunimi.sukunimi@gov.fi

Opetusneuvos Jukka Lehtinen (Kanta-Häme, Päijät-Häme, Pirkanmaa, Varsinais-Suomi ja Satakunta), puh. 02953 30183, etunimi.sukunimi@gov.fi

Opetusneuvos Mari Pastila-Eklund (Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa ja Keski-Suomi), puh. 02953 30249, etunimi.sukunimi@gov.fi

Erityisasiantuntija Janne Savolainen 10.10.2022 alkaen, sitä ennen lisätietoja antavat muut lisätietojen antajat (Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu ja Lappi), puh. 02953 30022, etunimi.sukunimi@gov.fi

Opetusneuvos Tarja Olenius, puh. 02953 30237, etunimi.sukunimi@gov.fi

Asiantuntija Johannes Peltola, puh. 02953 30292, etunimi.sukunimi@gov.fi

Ylijohtaja Petri Lempinen

Opetusneuvos Tarja Olenius

Liitteet Liite 1. Laskennallinen arvio koulutuksen järjestäjien vuoden 2022 opiskelijavuositoteumista
Liite 2. Vuosien 2019-2022 kuukausikohtaiset opiskelijavuosikertymät koko maan tasolla

Jakelu Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Tiedoksi Akava ry
Ammatillisen Aikuiskoulutuksen johtajat ry
Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry
Elinkeinoelämän Keskusliitto EK
Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry
Kirkkohallitus/Kirkon työmarkkinailaitos
Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Oikeusministeriö
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
Opetushallitus
Saamelaisalueen koulutuskeskus
Sivistystyönantajat ry
Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry
Suomen Ammattikoulutuksen Johtajat SAJO ry
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen Kansanopistoyhdistys ry
Suomen konservatorioliitto ry
Suomen Kuntaliitto ry
Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry
Suomen Oppisopimusosaajat ry
Suomen Yrittäjät ry
Tilastokeskus
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
Työ- ja elinkeinoministeriö
Urheiluopistojen Yhdistys ry
Valtiovarainministeriö
Aluehallintovirastot
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset
Maakuntaliitot

VN/24867/2022-OKM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: